

De bibliotheek van Alexandrië 1/2

Beschrijving

Het verlies van de wereld's grootste kennisarchief, de *Bibliotheek van Alexandrië*, wordt al eeuwenlang betreurd. Maar hoe en waarom ze verloren is gegaan, is nog steeds een mysterie. Het mysterie bestaat niet door een *gebrek* aan verdachten, maar door *teveel* verdachten.

Kijkje in de bibliotheek van Alexandrië

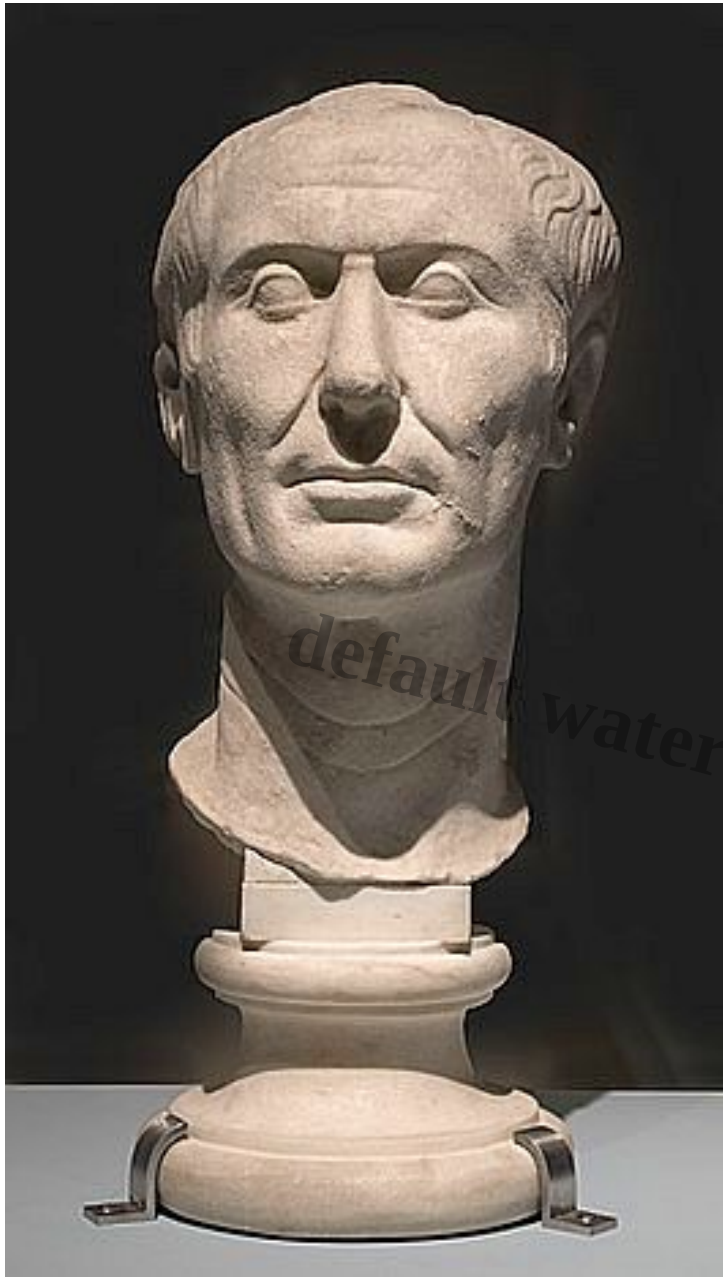
Alexandrië heeft nog de zuil van *Ptolemaeus* het laatste overblijfsel van de bibliotheek van *Alexandrië*, opgericht in Egypte door *Alexander de Grote*. Het was oorspronkelijk een museum, een heiligdom van de Muzen, naar het voorbeeld van het *Lyceum* van *Aristoteles* in Athene.

Het museum was een studieplek met collegezalen, tuinen, een dierentuin en heiligdommen voor elk van de negen muzen, evenals de bibliotheek zelf. Geschat wordt dat de bibliotheek van *Alexandrië* ooit meer dan een half miljoen documenten bevatte uit *Assyrië*, *Griekenland*, *Perzië*, *Egypte*, *India* en vele andere landen. Meer dan 100 wetenschappers woonden fulltime in het museum om onderzoek te doen, te schrijven, lezingen te geven of documenten te vertalen en te kopiëren. De bibliotheek was zo groot dat er eigenlijk nog een filiaal of dochter-bibliotheek was in de tempel van *Serapis*.

1^e schuldige: Julius Caesar

De eerste persoon die de schuld krijgt van de vernietiging van de bibliotheek is niemand minder dan *Julius Caesar* zelf. In 48 v.Chr. achtervolgde Caesar *Pompeius* naar Egypte toen hij plotseling werd afgesneden door een Egyptische vloot in *Alexandrië*. Sterk in de minderheid en in vijandelijk gebied, beval Caesar de schepen in de haven in brand te steken. Het vuur verspreidde zich en vernietigde de Egyptische vloot. Helaas brandde het ook een deel van de stad af het gebied waar de grote bibliotheek stond.

Default watermark

Julius Caesar

Caesar schreef over het aansteken van de brand in de haven, maar vergat de verbranding van de bibliotheek te vermelden. Zo’n weglating bewijst weinig, aangezien hij niet de gewoonte had om weinig vleierende feiten op te nemen bij het schrijven van zijn eigen geschiedenis. Maar Caesar was niet zonder publieke tegenstanders. Als hij alleen verantwoordelijk was voor de verdwijning van de bibliotheek, zou er vandaag zeer waarschijnlijk belangrijke documentatie over de affaire bestaan.

2^e schuldige: Orestes en/of Theophilus

Het tweede verhaal over de vernietiging van de bibliotheek is populairder, voornamelijk dankzij *Edward Gibbons*’s *The Decline and Fall of the Roman Empire*. Maar het verhaal is ook een tikkeltje ingewikkelder. *Theophilus* was patriarch van Alexandrië van 385 tot 412. Tijdens zijn bewind werd de

tempel van Serapis omgevormd tot een christelijke kerk (waarschijnlijk rond 391) en het is waarschijnlijk dat toen veel documenten werden vernietigd.

Afbeelding van Theophilus

De tempel van Serapis zou naar schatting ongeveer tien procent van de totale bibliotheek van Alexandrië bevatten. Na zijn dood werd zijn neef *Cyrillus* patriarch. Kort daarna braken er rellen uit toen *Hierax*, een christelijke monnik, in het openbaar werd vermoord op bevel van *Orestes*, de prefect van de stad. *Orestes* zou onder de invloed zijn van *Hypatia*, een vrouwelijke filosoof en dochter van het laatste lid van de bibliotheek van Alexandrië. Hoewel moet worden opgemerkt dat sommigen *Hypatia* zelf als de laatste hoofdbibliothecaris beschouwen.

Alexandrië stond al lang bekend om zijn gewelddadige en vluchtige politiek. Christenen, joden en heidenen woonden allemaal samen in de stad. Een oude schrijver beweerde dat er geen mensen

waren die meer van een gevecht hielden dan die van Alexandrië». Onmiddellijk na de dood van Hierax lokte een groep joden die hadden bijgedragen tot zijn moord —s nachts meer christenen de straat op door te verkondigen dat de kerk in brand stond. Toen de christenen naar buiten renden, doodde de grotendeels joodse menigte velen van hen. Hierna was er een massale ravage toen christenen wraak namen op zowel de joden als de heidenen — een daarvan was Hypatia. Het verhaal varieert enigszins, afhankelijk van wie het vertelt, maar ze werd meegenomen door de christenen, door de straten gesleept en vermoord.

Hypatia

Sommigen beschouwen de dood van Hypatia als de definitieve vernietiging van de bibliotheek. Anderen geven Theophilus de schuld van het vernietigen van de laatste rollen toen hij de tempel van Serapis met de grond gelijk maakte voordat hij er een christelijke kerk van maakte. Weer anderen hebben beide incidenten door elkaar gehaald en Theophilus de schuld gegeven voor het gelijktijdig

vermoorden van Hypatia en het vernietigen van de bibliotheek, hoewel het duidelijk is dat Theophilus ergens vóór Hypatia stierf.

3^e schuldige: Omar

De laatste persoon die de schuld krijgt van de vernietiging is de moslimkalief *Omar*. In 640 namen de moslims de stad Alexandrië in. Toen hij hoorde van *“een grote bibliotheek met alle kennis van de wereld”*, zou de veroverende generaal, kalief Omar om instructies hebben gevraagd. De kalief zou over het bezit van de bibliotheek hebben gezegd: *“ze zullen de Koran tegenspreken, in welk geval ze ketterij zijn, of ze zullen het ermee eens zijn, dus ze zijn overbodig.”* Dus, naar verluidt, werden alle teksten vernietigd door ze te gebruiken als tondel voor de badhuizen van de stad. Zelfs toen zou het zes maanden hebben geduurd om alle documenten te verbranden. Maar deze details, van het citaat van de kalief tot de ongelofelijke zes maanden die nodig zouden zijn geweest om alle boeken te verbranden, werden pas 300 jaar later opgeschreven. Deze feiten die Omar veroordelen, zijn geschreven door bisschop *Gregory Bar Hebraeus*, een christen die veel tijd besteedde aan het schrijven over moslim-gruweldaden zonder veel historische documentatie.

Ze zijn allemaal schuldig

Dus wie heeft de bibliotheek van Alexandrië in brand gestoken? Helaas hadden de meeste schrijvers, van Plutarchus (die blijkbaar Caesar de schuld gaf) tot Edward Gibbons (een fervent atheïst of deïst die graag christenen de schuld gaf en Theophilus de schuld gaf) tot bisschop Gregory (die bijzonder anti-moslim was, gaf Omar de schuld) allemaal een bijl om te slijpen en moet daarom als bevooroordeeld worden beschouwd. Waarschijnlijk heeft iedereen die hierboven genoemd is een handje gehad bij het vernietigen van een deel van het bezit van de bibliotheek. De collectie kan zijn weggegaan doordat sommige documenten zijn vernietigd en andere zijn toegevoegd. Zo zou *Marcus Antonius Cleopatra* meer dan 200.000 rollen voor de bibliotheek hebben gegeven lang nadat Julius Caesar ervan werd beschuldigd deze te hebben verbrand.

Het is ook vrij waarschijnlijk dat, zelfs als het museum samen met de hoofdbibliotheek werd vernietigd, de afgelegen *“dochter”*-bibliotheek in de tempel van Serapis doorging. Veel schrijvers lijken de bibliotheek van Alexandrië gelijk te stellen aan de bibliotheek van Serapis, hoewel ze zich technisch gezien in twee verschillende delen van de stad bevonden.

De echte tragedie is natuurlijk niet de onzekerheid om te weten wie verantwoordelijk is voor de vernietiging van de bibliotheek, maar dat zoveel oude geschiedenis, literatuur en geleerdheid voor altijd verloren is gegaan.

De bibliotheek van Alexandrië brandt af!

Datum aangemaakt
2023/05/23